

8. Кушлін В. І. Траєкторії економічних трансформацій / В. І. Кушлін. – М. : Економіка, 2004. – 312 с.
9. Яковець Ю. В. Глобальні економічні трансформації ХХІ століття / Ю. В. Яковець. – М. : Економіка, 2011. – 382 с.
10. Кондрашова-Діденко В. І. Інтелектуально зорієнтована економіка / В. І. Кондрашова-Діденко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2009. – № 109. – С. 56-59.
11. Арістотель. Нікомахова етика / Арістотель – К. : Аквілон-Плюс, 2002. – 480 с.
12. Поланьї К. Арістотель відкриває економіку / К. Поланьї // Истоки: Економіка в контексті історії та культури / Я. І. Кузьминов, В. С. Автономов та др. – М. : ГУ ВШЕ, 2004. – 584 с.
13. Кондрашова-Діденко В. І., Діденко Л. В. Нова парадигма економічної теорії: основи перетворень / В. І. Кондрашова-Діденко, Л. В. Діденко. // Взято з: http://www.econom.univ.ua/paradigm_et/conf_materials.html
14. Колодко Г. Мир в русі / Г. Колодко. – М. : Магістр, 2009. – 575 с.
15. Тоффлер Е. Метаморфози влади / Е. Тоффлер. – М. : АСТ, 2001. – 669 с.

Кондрашова-Діденко В. І., Діденко Л. В. Поліпараметральність сучасної трансформації національної економіки.

Визначено зміст трансформації економіки країни та дана характеристика її поліпараметральності.

Ключові слова: економіка, національна економіка, трансформація, поліпараметральність, інтелект, знання, інтелектуально орієнтована економіка.

Kondrashova-Didenko V. I., Didenko L. V. Poliparametriality of modern countryal economy transformation.

The article is devoted to the definition of the content of countryal economy transformation and the description of its poliparametriality.

Keywords: economy, countryal economy, transformation, poliparametriality, intellect, knowledge, intellect-based economy.

**Полуяктова О. В.
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського**

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА – ВИКЛИК СФЕРІ ОСВІТИ

У статті розглянуті принципи особливості глобалізації як суспільно-економічного процесу. Аналізуються основні глобальні проблеми сучасного суспільства та окреслюються шляхи їх розв'язання на основі модернізації сфери освіти.

Ключові слова: глобалізація, глобальні проблеми, освіта, знання, інформація, міжнародна співпраця.

Економічний, соціально-політичний, культурний розвиток в останній чверті ХХ початку ХХІ століття відбувається під зростаючим впливом глобалізації. Її економічна складова пов'язана перш за все з джерелами, чинниками та формами господарського розвитку. Серед основних факторів провідне місце займають освіта, наука, культура. Там, де усвідомлюють значення і роль цих чинників, визначають їх основними векторами державної політики, відбувається залучення цих країн до країн з високорозвиненою економікою.

Зазначена проблема досліджується у працях Г. Башнянина, А. Білоус, А. Гальчинського, А. Гапоненко, А. Гейця, Б. Гершунського, М. Крупки, І. Комарова, С. Макухи, В. Олейко, М. Паладія, В. Рача, К. Самаряна, В. Семиноженка, С. Чугуєвця та ін.

Метою статті є аналіз процесу глобалізації, а також розроблення рекомендацій щодо модернізації сфери освіти для вирішення глобальних проблем сучасності.

Багато дослідників вживають слова глобалізація і інтернаціоналізація – як синоніми. Насправді це не так: за кожним з них стоять явища, що якісно відрізняються один від одного. От як розділяє терміни “глобалізація” і “інтернаціоналізація” англійський вчений Леслі Склер. Він пише: “Я стверджую, що має бути чітке розмежування між інтернаціоналізацією і глобалістичністю. Дефіс в інтернаціональному повинен показувати заплутану концепцію глобалізації, засновану на існуванні системи націй, що навіть змінюється, – держав, тоді як глобалістична, виражає появу процесів і систем соціальних відносин, що не базуються на системі національних держав” [18, с. 290]. Ця фраза означає, що інтернаціоналізація охоплює область міжнародних або міждержавних відносин, а глобалізація покриває всю область світових стосунків.

Є два головні підходи до періодизації економічної глобалізації. Згідно з першим підходом, глобалізація почалася ще до періоду Великих географічних відкриттів. Другий підхід базується на тому, що глобалізація властива лише економічному розвитку кінця ХХ ст. На нинішньому етапі глобалізація стає визначальним чинником як національного, так і міжнародного розвитку, перетворюється на домінуючу тенденцію світових господарських процесів [17, с. 21].

В цілому глобалізація – це складний, багатогранний процес, що охоплює всі сторони суспільного розвитку, втілюється в зростаючій взаємозалежності країн світу в результаті формування єдиного всесвітнього господарського організму.

Глобальна економіка – якісний новий стан світової економіки, яка поступово перетворюється на цілісний глобальний організм, об'єднаний гігантською виробничо-збутовою мережею, глобальною фінансовою системою, планетарною інформаційною мережею.

Процес глобалізації розгортається під впливом сукупності чинників. Серед них: науково-технічний прогрес, революція в інформаційних технологіях; розвиток міжнародної інфраструктури, нових поколінь транспорту і зв'язку; поглиблення міжнародного поділу праці; ослаблення ролі традицій, інтернаціоналізація освіти.

Одночасно глобалізація здійснює суперечливий вплив як на окремі держави, так і на світову економіку в цілому. З одного боку вона відкриває небачені раніш можливості економічного зростання на основі: прискорення процесу поширення передових технологій, розвитку творчості і нововведень, вдосконалення механізму розподілу ресурсів, підвищення ефективності їх використання на основі розвитку глобальної конкуренції, підвищення якості життя, поліпшення добробуту сімей, розширення можливостей вибору і доступу до нових ідей, знань, посилення міжнародної координації, зменшення загрози міжнародних конфліктів, локальних війн, поширення ідей гуманізму, демократії, захисту цивільних прав і свобод.

У той же час глобалізація економіки породжує небачені погрози і ризики в результаті поглиблення нерівності соціально-економічного розвитку країн в

глобальних масштабах; посилення диспропорцій в світовій економіці, зростання розриву між товарними і фінансовими ринками, погрози глобальних криз; зростання конфліктів різного характеру і масштабів, створення глобальної мережі злочинного бізнесу, міжнародного тероризму; втрати національної ідентичності, поширення єдиних стандартів на національні культури; загострення глобальних проблем [9, с. 327].

Глобалізація світової економіки призвела до того, що на механізм світового господарства все більше стали впливати світові проблеми. Ці проблеми в кінці 60-х років отримали назву глобальних, завдяки масштабності і важливості для життєдіяльності людей.

Глобальні проблеми - проблеми, пов'язані з природно-антропогенними явищами, що виникли в процесі розвитку сучасної цивілізації і мають загальнопланетарний характер як по своїм масштабам і значенні, так і по способах розв'язання.

Виділяють наступні основні причини виникнення глобальних проблем.

1. Накопичення величезної виробничої потужності. Перехід на постіндустріальну стадію розвитку змінив цільові установки суспільного виробництва. Гонитва за максимальною вигодою, перехід до інтенсивного розвитку виробництва супроводжувалися структурними кризами, нерівномірністю розвитку, зростанням конфліктності[2].

Вітчизняні і російські економісти, які досліджують проблеми інформаційної цивілізації, або постіндустріального суспільства характеризують його як таке, в якому передбачається прискорене зростання не тільки індустрії інформаційно-комп'ютерних технологій і комунікацій, але й галузей, які забезпечують вдосконалення і зростання людського капіталу – тобто освіти (особливо вищої та середньо-спеціальної) та охорони здоров'я, оскільки розвивати науку, розробляти і використовувати високі (в тім числі інформаційні технології) можуть тільки висококваліфіковані, сумлінні та фізично здорові працівники.

2. Науково-технічний прогрес в світі. Масштаби його впливу на довкілля не мають подібності в історії розвитку людства.

3. Ускладнення процесів взаємодії людини і природи. З розвитком продуктивних сил людина все більш опановує мистецтво боротьби із стихійними лихами, підпорядкувавши собі природу, добиваючись таких змін в природі, які відповідали б її зростаючим потребам.

Майже півстоліття назад по британському радіо прозвучали слова видатного філософа сучасності, Бертрана Рассела: “Я звертаюсь до вас як людська істота до інших людських істот і пам'ятайте, що ви люди, і забудьте про все інше. Якщо ви зможете це зробити, перед нами відкриється дорога до нового раю; якщо ні, то чекати нічого, окрім загальної смерті”. Це заклик філософа до здорового глузду, до того, щоб люди задумались над самою основою людського життя, над своїм існуванням [15, с. 508].

Сьогодні особистий життєвий успіх, вимірюваний головним чином, матеріальним рівнем життя, практично повсюдно став самоціллю, витіснивши на узбіччя суспільної уваги, етичні, духовні засади власної країни, не говорячи вже про людську цивілізацію в цілому [3, с. 31].

Давнє переконання, згідно з яким людина, як би вона не була обмежена в національному, релігійному, політичному відношенні, все ж завжди виступає як мета виробництва, в порівнянні з сучасним світом - виробництво виступає як мета людини, а багатство як мета виробництва.

В економічних рукописах 57-59 гг. К. Маркс рухомий любов'ю і вірою в людину написав: "Чим іншим є багатство, як не абсолютним виявленням творчих дарувань людини, без яких-небудь інших передумов, окрім попереднього історичного розвитку" [10, с. 476].

Особливість глобальних проблем в тому, що вони можуть бути вирішені лише на основі зусиль всіх держав світу, оскільки абсолютно всі народи зацікавлені в порятунку людства від знищення в ядерній катастрофі до хвороб, викликаних забрудненням довкілля. Знайти загальне вирішення цих проблем - означає забезпечити умови виживання всіх народів і можливості подальшого розвитку цивілізації.

Основні форми міжнародної співпраці у вирішенні глобальних проблем: здійснення спільних проектів і програм по ліквідації зон економічного лиха; встановлення уніфікованих норм і правил природокористування; роззброєння і конверсія; виділення кредитів і допомога країнам, що розвиваються, у вирішенні проблем убогості, голоду, хвороб, неписьменності; загальнопланетарні і регіональні угоди під егідою ООН і інших міжнародних організацій. Всі глобальні проблеми взаємозв'язані і вимагають досить швидкого комплексного рішення.

Сьогодні особливої актуальності і значущості набуває аналіз тих глобальних тенденцій, які зародившись в ХХ столітті, можуть мати продовження і в майбутньому столітті, даючи тим самим виклик людській цивілізації. Цей виклик має відношення і до сфери освіти, яка покликана коректувати свої пріоритети і цінності з обліком не лише актуальних, але і перспективних, довготривалих запитів і людини, і суспільства [3, с. 20].

Чи зможе сфера освіти усвідомити свою міру відповідальності у пошуках вирішення назриваючих глобальних проблем? Як, яким чином повинна розвиватися освіта в майбутньому, в чому повинні полягати її стратегічні пріоритети і цінності?

Сфера освіти, поза сумнівом, має найбезпосередніше відношення до подій, що відбуваються в світі. Адже причиною негативних подій є сама людина, що позбулася життєвих орієнтирів і що не знаходить відповідей на найважливіші світоглядні питання ні в науці, ні в релігії, ні в освіті. Але саме освіта і лише освіта в змозі переламати катастрофічно наростаючі негативні тенденції в духовній сфері людства [3, с. 24].

Виклик ХХІ століття, звернений до освіти, якраз і полягає в тім, щоб переглянути функції освіти як найважливішої сфери пізнання, формування корекції і перетворення менталітету і особи, і соціуму в цілому.

Сьогодні система освіти зайняла особливу позицію в системі соціальних інститутів, характерну для постіндустріального суспільства, що розвивається, і суспільства інтелекту, що формується. У системі освіти розвинених країн досить яскраво почали виявлятися мерітократичні (мерітократія – це влада талановитих і найбільш обдарованих) тенденції, що асоціюються з аналогічними тенденціями в рамках розвитку всього суспільства. Як результат, тепер ми можемо говорити про

комплекс заходів в розвитку системи освіти, які дозволяють брати їй активну участь в процесі формування інтелектуальної еліти суспільства і розвивати її в інтелектуальний капітал. На середину ХХ ст. цілісної концепції інтелектуального капіталу ще не було, та й не могло бути, оскільки умови для її розвитку сформувалися лише в другій половині минулого століття. Ці умови – об’єктивні процеси розвитку продуктивних сил в епоху науково-технічної революції, коли небачено зростають роль і значення в економіці людської особи, її рівня освіти, кваліфікації, інтелекту, компетентності, наукових знань.

Нова парадигма економічного розвитку, що базується на знаннях і інформаційних технологіях, стирає національні кордони конкуренції, об’єктивно висуває як ключовий ресурс економічного зростання інтелектуально-освітній потенціал країни. Тому в сучасних умовах успішну кар’єру може забезпечити лише така система освіти, яка враховує процеси глобалізації.

Глобалізація, можливо, це найбільший фундаментальний виклик освіті. “Продуктом” освіти в сучасних умовах стає фахівець – що знає, розуміє, умілий, культурний і гуманний. Випускникам вузів доведеться жити і працювати в новому світі, в якому кордони національних економік стають більш умовними. Тому конкуренція у сфері освіти є в першу чергу поштовхом до глибокої співпраці. Необхідність створення єдиного ринку висококваліфікованої робочої сили призвели до необхідності інтеграції у сфері вищої освіти, яка передбачає сприяння розвитку ринку високоякісних освітніх послуг, підвищення академічної, професійної і соціальної мобільності учасників освітнього процесу.

Для підвищення конкурентоспроможності на міжнародному і глобальному ринках 19 листопада 2007 року п’ять європейських технічних університетів заснували в м. Фрайбург (Німеччина) Міжнародний університет ресурсів. Університети засновники: Технічний університет “Фрайбургська гірська академія” (Німеччина), “Санкт-Петербурзький державний гірський університет” (Росія), Монтан Університет м. Леобен (Австрія), “Національний гірський університет” (Україна), “Краківська гірничо-металургійна академія” (Польща). Мета багатобічного об’єднання університетів – розвиток співпраці, розширення міжнародних зв’язків, підвищення якості вищої освіти.

Завданнями об’єднаних університетів мають бути:

- підвищення ефективності міжнародної співпраці через участь в європейських і міжнародних освітніх програмах;
- створення спільних навчальних програм;
- розвиток інновацій у сфері наукової діяльності;
- обмін студентами і аспірантами;
- обмін навчально-методичними розробками у сфері освіти, результатами наукових досліджень;
- проведення міжнародних конференцій.

Глобалізація зачіпає університети, принаймні, по трьом причинам:

1. Процеси стандартизації вчення під впливом сучасних інформаційно-комунікативних технологій і поява глобальних дослідницьких культур і мереж.
2. Тісний взаємозв’язок з рішенням задачі поширення національних культур.

3. Обмеження можливостей бюджетів розвинених держав, від яких залежить велика частина вступів до університетів, діяльністю глобальних ринків.

В умовах глобалізації міжнародний обмін знаннями, інтернаціоналізація учбового процесу і дослідницької діяльності, інших університетів, сфер є заставою інноваційного розвитку вищої школи. Зміни, які ми сьогодні спостерігаємо у вищій школі Європи є наслідком об'єктивних процесів, які відбуваються в державах і світі в цілому. Очевидним на сьогоднішній день є те, що лише та країна, яка забезпечить розвиток освіти і науки відповідні вимогам сучасності, зможе розраховувати на гідне місце в світі. Розуміння цього факту породжує інтелектуальну міграцію (як правило, з країн, що розвиваються) яка на сьогоднішній день набула глобального характеру. В результаті бідні регіони відстають в прогресі знань і втрачають інтелектуальну незалежність перетворюючись на сировинний придаток технологічних "монстрів". Таким чином затягну відсталість країн третього світу від передових і середніх країн впродовж десятиліть можна пояснити негативним феноменом "відпливу умів", який частково належить до розряду вибіркового глобальних інтересів найбагатших країн світу. Згідно з міжнародною оцінкою на підготовку одного доктора наук необхідно 15-20 років і в середньому 1,5-2,0 млн. дол. США. Легко підрахувати, що втрати інтелектуального капіталу для певних країн дуже великі.

Кращим способом закріплення і повернення вітчизняних кадрів буде той, який орієнтований на удосконалення і безперервну оптимізацію не лише вищої освіти, але і умов праці і життя, відповідних світовим стандартам. Тобто завданням сучасної освіти є не лише дати можливість отримати обсяг знань, але і створити умови для креативної творчості, яка несе в собі загальнолюдські цінності, патріотизм, толерантність, духовність.

Висновки. Проведений аналіз дає можливість зробити наступні висновки:

1. ХХ століття принесло людству не лише видатні досягнення в науці, техніці і технологіях, але і глобальні, катастрофічні по своїм наслідкам руйнівні катаклізми, війни, міжнародний тероризм, небезпека ядерної зброї.

2. Глобальні проблеми не можна вирішити швидко і на рівні окремих країн. Передумовою вирішення глобальних проблем виступає перегляд і перебудова системи міжнародних відносин на принципах загальнолюдських цінностей, об'єднання зусиль і ресурсів людства на основі усвідомлення спільності інтересів і загальної відповідальності перед майбутніми поколіннями.

3. Складні і суперечливі процеси глобалізації знаходять відображення і у сфері освіти. В першу чергу це стосується таких проблем як стратегії розвитку міжнародних відносин між вищими учбовими закладами; міжнародні гарантії якості освіти, підготовка конкурентоздатних фахівців; транснаціональна освіта; інформаційні і комунікаційні технології освіти, становлення віртуальних університетів, впровадження нетрадиційних технологій інтенсивного вчення; забезпечення рівності і доступу до вищої освіти; проблема міграції вітчизняних інтелектуалів в країни індустріально-інформаційних технологій.

Вивчення освіти як сфери формування людини епохи є актуальною і пізнавальною проблемою. Вибір єдиної правильної дороги можливий лише на підставі всебічного обліку інтересів і потреб людей. Час вибору – сьогодні. Це неможливо без

всесторонньої активізації інтелектуального, духовного потенціалу суспільства, зростання загальної і політичної культури народу.

Щоб вийти на траєкторію сталого економічного розвитку, побудувати відкрите демократичне суспільство з європейським рівнем життя, вже сьогодні треба акумулювати творчі, інтелектуальні сили, виявляти обдаровану молодь, здатну швидко та конструктивно відповідати на вимоги часу і допомагати їй опанувати сучасні знання. Назріла потреба створити якісно новий суспільно-психологічний клімат, який сприяв би соціально-економічним новаціям і більшій самореалізації людини в нашій країні.

Використані джерела:

1. Білоус А. Г. Економічна система глобалізму. – К. : КНЕУ, 2003. – 112 с.
2. Білоус А. Г., Власов В. І. Розвиток процесів глобалізації в постіндустріальну епоху. – М. : ННЦІАЄ, 2007. – 52 с.
3. Гершунський Б. С. Філософія освіти для XXI століття (У пошуках практико-орієнтованих освітніх концепцій). – М., 1997. – 697 с.
4. Джозеф Стігліц. Глобалізація і її тягар. – К., 2003. – 251 с.
5. Зігмунд Бауман. Глобалізація: наслідки для людини і суспільства. – М., 2004. – 183 с.
6. Макуха С. М. Міжнародні господарські зв'язки країн з перехідною економікою в умовах глобалізації. – Х. : Право, 2005.
7. Макуха С. М. Україна в міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації. – Х. : Легас, 2003.
8. Пантін В. І. Цикли і хвилі глобальної історії. Глобалізація в історичному вимірі. – М., 2003.
9. Мочерний С. В. Основи економічної теорії. – К., 1996. – 405 с.
10. Маркс К., Енгельс Ф. Соч., т. 46, ч. 1.
11. Пономаренко А. А., Новікова Т. В. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності. – Х., 2004. – 94 с.
12. Прикін Б. В. Глобальна економіка – ключ до самозбереження. Діяльність еколого-економічних систем. – М. : ЮНІТІ, 2003.
13. Скаленко А. Глобальні резерви розвитку (Інформація + інтелект + інновації). – К. : Основа, 2002.
14. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму. – 1999.
15. Соціальна філософія : навчальний посібник / під заг. ред. В. П. Андрущенко, Н. І. Горлача. – Київ-Харків, 2002. – 736 с.
16. Стігліц Дж. Глобалізація: Тривожні тенденції. – М., 2003.
17. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. – М. : Знання, 2007. – 670 с.
18. Leslie Sklair. Competing Conceptions of Globalization. – Journal of World -system Research. – Volume 5. – № 2 (Spring 1999). – P. 142.

Полуяктова О. В. Глобальные проблемы человечества – вызов сфере образования.

В статье рассмотрены принципиальные особенности глобализации как общественно-экономического процесса. Анализируются основные глобальные проблемы современного общества и рассматриваются пути их решения на основе модернизации сферы образования.

Ключевые слова: глобализация, глобальные проблемы, образование, знания, информация, международное сотрудничество.

Poluyaktova O. The Global problems of humanity are a call the sphere of education.

In the article the of principle features of globalization are considered as a social-economic process. The basic global problems of modern society are analysed and the ways of their decision are examined on the basis of modernization of sphere of education.

Keywords: globalization, global problems, education, knowledges, information, international cooperation.

Самко Н. Г.
АТ “СК Свісс Класік Лайф”

ІННОВАЦІЙНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОДУКТ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ

У статті встановлюється взаємозв'язок та диференціація понять “фінансова інновація”, “фінансовий продукт” та “інноваційний фінансовий продукт”. Автор розглядає унікальний за своєю економічною природою механізм створення інноваційного фінансового продукту шляхом трансформації його найсуттєвіших складових – фінансового інструменту, фінансової технології та фінансової стратегії.

Ключові слова: інновація, фінансова інновація, фінансовий інжиніринг, фінансовий продукт, інноваційний фінансовий продукт, фінансовий ринок.

Нові фінансові послуги, інструменти та технології, об'єднані поняттям “фінансові інновації”, ініціювали своєю появою у 70-х рр. ХХ ст. масштабні перетворення світового фінансового ринку. У сфері фінансів сформувалась та активно розвивається нова галузь – галузь “інноваційних фінансових продуктів”, нерозривно пов'язана з інноваційними технологіями.

Динамічний характер сучасного фінансового ринку визначається його інноваційністю, проявом якої є постійне створення фінансових інновацій, що змінюють структуру ринку та впливають на розвиток. Вивчення впливу інноваційності фінансового ринку на глобальні економічні процеси неможливе без створення необхідного теоретичного підґрунтя. Визначення економічної сутності терміну “інноваційний фінансовий продукт” сприятиме більш глибокому аналізу інноваційної діяльності фінансових установ.

Мета статті – дослідити процеси виникнення та розвитку фінансових інновацій, проаналізувати зв'язок та співвідношення понять “фінансова інновація” та “фінансовий продукт”, а також запропонувати використання терміну “інноваційний фінансовий продукт” як окремої економічної категорії для аналізу інноваційної діяльності на фінансовому ринку.

Вперше термін “**інновація**” було використано відомим австро-американським економістом Й.Шумпетером, який на початку ХХ ст. розробив концепцію інновацій та визначив це поняття як зміни з метою впровадження і використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості [1, с. 53]. Визначення і сутність поняття “інновації” перебувають у постійному розвитку та доповнюються новими аспектами, що враховують особливості та вимоги певного етапу розвитку економіки. Поняття “інновація” походить від англійського слова “innovation”, що в перекладі означає “введення новацій”. Під новацією розуміють новий порядок, новий процес, новий метод, нову продукцію або технологію як оформлений результат фундаментальних, прикладних досліджень, розробок або експериментальних робіт у будь-якій сфері